

ДРЕВНІЦЬКИЙ Ю. ВОЛОДИМИР СТАРСОЛЬСЬКИЙ: ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ТА НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ (1878–1942)

У сучасній вітчизняній історіографії спостерігається підвищення інтересу науковців і широкої громадськості до особистісного виміру в історії, висвітлення постатей українських діячів, які зробили вагомий внесок у розвиток національного руху. Серед когорти видатних українських діячів кінця XIX – першої половини XX ст. виділяється постать Володимира Старосольського – відомого громадсько-політичного діяча, адвоката й науковця. Його багатогранна діяльність є яскравим зразком впливу персоналії на суспільно-історичні процеси, розуміння – крізь особистісний фактор – їхніх закономірностей, наслідків і значення. Вивчення постаті В. Старосольського важливе й для осмислення логіки розвитку студентського руху в Україні на зламі XIX–XX ст., січового стрілецтва та української соціал-демократії в Галичині й на Буковині.

Формування української модерної нації наприкінці XIX – на початку XX ст. відбувалося під впливом цілої низки чинників. Серед них – піднесення національної свідомості українського народу, розвиток партійно-політичної системи, творення національної ідеології. Власне на це й була спрямована діяльність галицької інтелігенції, серед якої В. Старосольському належало особливе місце. Подальше вивчення його громадсько-політичної та наукової діяльності дасть змогу глибше зрозуміти внутрішню природу процесів націотворення того часу, а також з'ясувати роль інтелектуальної еліти в українському національно-культурному відродженні в Галичині наприкінці XIX – у першій половині XX ст.

Зазначимо, що останнім часом питання вивчення досвіду наукової і громадсько-політичної діяльності видатних постатей

минулого та визначення їх внеску в розбудову Української держави стає предметом посиленого зацікавлення українських дослідників. До таких забутих і заборонених імен упродовж тривалого часу належав і Володимир Старосольський. Ставлячи перед собою мету проаналізувати історичну роль В. Старосольського в громадсько-політичному та науковому житті України, дослідити найцінніші аспекти наукової спадщини вченого, автор урахував як сучасний стан розробки цього питання в українській та зарубіжній історичній науці, так і його актуальність.

Юрій Древницький визначив своїм основним завданням дослідити діяльність В. Старосольського всебічно й комплексно, що йому значною мірою вдалося. Він доводить вагомий внесок діяча в національно-державне відродження українського народу, аналізує його доробок як громадсько-політичного діяча, адвоката, науковця, з'ясовує основні аспекти впливу В. Старосольського на утвердження національної самосвідомості українців.

Загальному задуму відповідає структура роботи, яка, на наш погляд, сприяє найбільш повному розкриттю проблеми, є логічною й послідовною. Представлена монографія, підготовлена на основі захищеної раніше кандидатської дисертації, є завершеним науковим дослідженням, що збагачує вітчизняну історіографію як продуманими й теоретично аргументованими, документально підтвердженими висновками, так і новими, цікавими фактичними даними, що вперше вводяться до наукового обігу.

Загалом, монографія Ю.Р. Древницького – це самостійне, оригінальне, добротне дослідження, результати якого, поряд із науковими студіями інших авторів, присвяченими постаті В. Старосольського, вносять помітний внесок у створення цілісної наукової біографії визначного українського громадського діяча та вченого. Основні положення та висновки роботи

сформульовані фахово, із знанням проблеми, всебічно обґрунтовані, їхня достовірність загалом не викликає сумніву.

Автор рецензованої книги зумів залучити до наукового обігу велику кількість важливих маловідомих і невідомих архівних джерел, проаналізував документальну базу наукових праць В. Старосольського, обґрунтував періодизацію основних етапів його життя та діяльності, оцінив вклад ученого в розвиток національної науки, розбудову культурно-освітнього життя та відродження української державності.

Отже, монографія Юрія Древницького «Володимир Старосольський: громадсько-політична та наукова діяльність (1878–1942)» є новим, цікавим науковим дослідженням та може бути рекомендована читачеві.

Олег Жерноклеєв,
доктор історичних наук, професор

ДЗЕМАН М. ІВАН МАКУХ, АДВОКАТ ІЗ ТОВМАЧА, – МІНІСТР ЗУНР

Українська історіографія, як і загалом національна історична наука, в останні десятиліття державної незалежності набуває нових рис. Вона все більше відходить від заангажованості, притаманної, до прикладу, радянській й українській зарубіжній історіографії. Перша була доволі стереотипною, заідеологізованою, обмеженою «прокрустовим ложем» класового підходу. Друга ґрунтувалася на ідеологемі національно моноцентричної моделі розгляду історичного процесу. Сьогодні ж актуальнішими стають наукові дослідження на рівні мікроісторії, історії повсякденності, регіональної історії, біографістики тощо.

В цьому контексті актуальним є дослідження та оприлюднення біографій видатних діячів краю. Діяльність останніх, їх роль, значення і внесок в історію рідного краю або вивчалися і висвітлювалися під певним, визначеним поза історичними чинниками, кутом зору, або й не вивчалися зовсім. Яскравим представником корпусу видань сучасних краєзнавців є праця покутського краєзнавця, дослідника рідного краю, члена Національної спілки краєзнавців України Михайла Дземана «Іван Макух, адвокат із Товмача, – міністр ЗУНР», що побачила світ у видавництві «Злагода».

Автор, фаховий історик, відповідальний секретар Тлумацької районної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, поставив перед собою достатньо складну, з точки зору дослідження, пошуку джерельних матеріалів мету – висвітлення життєвого шляху, творчої, громадської, суспільно-політичної, державницької діяльності Івана Макуха – уродження сучасної Львівщини, який пов'язав своє життя головно з провінційним містечком Тлумач, що на Покутті. За словами самого дослідника, його до цього спонукав насамперед той факт, що